

Sprawozdanie z Konferencji Naukowej *Salus animarum suprema lex* w świetle kanonicznego prawa karnego

Salus animarum suprema lex – łacińska sentencja, której przesłanie było inspiracją do zorganizowania Konferencji Naukowej dla doktorantów Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Najwyższym prawem w Kościele jest zbawienie dusz. To zbawienie jest najważniejszym celem wszelkiej działalności – także karania. Konferencja Naukowa Doktorantów WPK UKSW, która odbyła się 14 maja 2016 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Stefana Wyszyńskiego w Warszawie miała na celu refleksje nad kanonicznym prawem karnym, w odniesieniu do zbawienia, które jest najważniejszym i ostatecznym prawem w Kościele. Na konferencji wystąpiło dziesięciu doktorantów. Wygłoszone referaty ściśle korespondowały z problematyką przewodnią. Organizatorem konferencji był ks. prof. UKSW dr hab. Marek Saj – kierownik studiów doktoranckich WPK UKSW.

Konferencja rozpoczęła się o godzinie 9.30. Została podzielona na dwie sesje. Konferencję przewodniczył ks. prof. UKSW dr hab. Marek Saj. Ksiądz Profesor powitał ks. prof. dra hab. Henryka Stawniaka, prelegentów, a także zebranych gości. Przewodniczący podkreślił, że to już trzecia Konferencja doktorantów organizowana na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW i jednocześnie wyraził swoje uznanie dla prelegentów, podkreślając, że wystąpienie i opracowanie tekstu do publikacji to dodatkowy, dobrowolny trud. Ksiądz Profesor złożył podziękowania za możliwość zorganizowania konferencji na ręce Dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego ks. prof. dra hab. Henryka Stawniaka, a także oznajmił z radością, że owoc pracy doktorantów ukazał się drukiem jako publikacja pt. „*Salus animarum suprema lex* w świetle kanonicznego prawa karnego”.

Konferencję otworzył ks. prof. dr hab. Henryk Stawniak. Ksiądz Profesor oznajmił, że z satysfakcją zapoznał się z publikacją, podkreślając, że takie konferencje są owocniejsze, gdy pozostaje po nich ślad. Wyraził także radość z tego, że na Wydziale podejmowane są sympozja, które cieszą się dużym

zainteresowaniem. Podkreślił, że temat konferencji wpisuje się w jubileuszowy rok miłosierdzia, a także zaaprobował tematy wygłaszane podczas konferencji i zauważył, że są to ważne zagadnienia kanonicznego prawa karnego, które zasługują na głębszą analizę. Ks. prof. dr hab. Henryk Stawniak dziękując prelegentom za przygotowanie i współfinansowanie konferencji życzył, aby podczas obrad towarzyszyło im światło Ducha Świętego.

Pierwsza sesja rozpoczęła się referatem pt. *Pismo święte źródłem kanonicznego prawa karnego*, który wygłosił ks. mgr lic. Mariusz Zawadzki. Prelegent na wstępie przybliżył problematykę władzy karania w Kościele, a następnie przedstawił zagadnienie w odniesieniu do Ewangelii i Dziejów Apostolskich. W dalszej części swojego referatu autor nawiązał do postępowania karnego w pierwotnym Kościele, a także omówił różne rodzaje kar. Na koniec swoich rozważań nawiązał do dziedzictwa starotestamentowego. Autor w swoim referacie podkreślał, że podstawowym źródłem kanonicznego prawa karnego jest Pismo Święte, a zwłaszcza Nowy Testament. Prelegent zaakcentował, że celem wymierzania kary w Kościele była i jest poprawa i nawrócenie przestępcy, a nie chęć ukarania sprawcy, bowiem Pismo Święte nie opiera się wyłącznie na sprawiedliwości, ale na miłości Boga i bliźniego, a najważniejszym i podstawowym celem jest zbawienie dusz.

Przedmiotem kolejnego wystąpienia były refleksje teologiczno-kanoniczne nad grzechem i przestępstwem. Mgr lic. Zuzanna Maj w swoim wykładzie zatytułowanym *Grzech a przestępstwo. Rozważania teologiczno-kanoniczne* skupiła się nad ukazaniem różnicy między grzechem a przestępstwem. Podkreślała, że nie każdy grzech jest przestępstwem, ale każde przestępstwo jest grzechem. Prelegentka zauważyła także, że pojęcia te różnią się rodzajem władzy, która sankcjonuje ich dokonanie, bowiem w przypadku grzechu jest to nakładanie pokuty, co należy do zakresu władzy uświęcania, natomiast stosowanie kar należy do zakresu władzy rządzenia.

Trzeci referat – *Cel karania w Kościele* – wygłosił mgr lic. Marek Woźnicki. Prelegent szczegółowo omówił cele kary w świeckim prawie karnym oraz w kanonicznym prawie karnym, zarówno przedkodeksowym, jak i w kodeksie z 1917 roku oraz w obecnie obowiązującym Kodeksie Prawa Kanonicznego. Autor przedstawił różne rodzaje kar i podkreślił, że poprzez indywidualne karanie sprawcy, chronione jest całe społeczeństwo, ponieważ poprawa sprawcy, która powinna nastąpić poprzez zastosowanie kary, prowadzi do tego, że nie popełni on w przyszłości nowego przestępstwa. Autor referatu bardzo mocno podkreślał, że obok innych celów karania w Kościele najważniejszym i ostatecznym jest zbawienie dusz.

Następny referent poruszył problem *Wpływu godności osoby na odpowiedzialność karną*. Na wstępie ks. mgr lic. Krzysztof Rogala omówił podmiot sankcji karnych. Następnie rozpoczął rozważania nad poczytalnością i odpowiedzialnością sprawcy, a także godnością osób w Kościele. Na koniec swych rozważań zajął się analizą problemu zwiększenia odpowiedzialności karnej ze względu na posiadaną godność. Autor podkreślił, że zwiększenie kary względem osób cieszących się jakąś godnością czy autorytetem, jest zasadne, ponieważ przestępstwo popełnione przez te osoby wyrządza większe zgorzsenie, a także może podważyć autorytet całego Kościoła.

Kolejnym prelegentem był ks. mgr lic. Marcin Łojko, który wygłosił referat na temat *Wykorzystania urzędów do popełnienia przestępstwa*. Prelegent na wstępie omówił pojęcie urzędu kościelnego, a następnie przybliżył procedurę powierzenia urzędu kościelnego. W dalszej części swojego wystąpienia przybliżył problem przestępnych nadużyć władzy oraz urzędów kościelnych. Autor zakończył swoje rozważania omówieniem sankcji karnych za przestępstwa nadużycia urzędu. Prelegent podsumował swoje wystąpienie stwierdzeniem, iż normy prawa karnego powinny zawsze respektować ducha chrześcijańskiej miłości i łagodności, tak aby zawsze pamiętać o najwyższym prawie Kościoła jakim jest *salus animarum suprema lex*.

Drugą sesję konferencji rozpoczęło wystąpienie mgr. lic. Adama Łapińskiego pt. *Duchowni jako podmiot sankcji karnych*. Prelegent na wstępie wyjaśnił, kto jest podmiotem sankcji karnych w Kościele, a następnie przeszedł do szczegółowej analizy tematu swojego referatu. Wymienił rodzaje kar, a także sposoby nakładania cenzur i kar poprawczych na duchownych. Refleksji poddał również sytuacje, w których konieczne jest zawieszenie kary. Zauważył, że każdy członek Kościoła, który przekroczy prawo kościelne, ponosi odpowiedzialność za swój czyn, jednak duchowni – ze względu na pełniony przez siebie urząd – są podmiotem surowszych sankcji karnych.

Następnie mgr lic. Anna Chciałowska przedstawiła referat zatytułowany *Środki karne i pokuty a wymierzanie kary*. Prelegentka obszernie omówiła przedmiot wystąpienia. W pierwszej części referatu pochyliła się nad rodzajami oraz sposobem nakładania sankcji karnych, jakimi są nagana oraz upomnienie. W dalszej części wypowiedzi autorka skupiła się na pokutach kanonicznych, zaznaczając, że mogą być one czasami wymierzone zamiast sankcji karnych.

Kolejny referat – *Kara ekskomuniki a prawa i obowiązki wiernych* – przedstawiła mgr lic. Małgorzata Górską. Prelegentka na wstępie omówiła nabycie praw i obowiązków w Kościele oraz opisała te, które są wspólne dla wszystkich wiernych. W dalszej części wystąpienia szeroko skomentowała

karę ekskomuniki, zwłaszcza w odniesieniu do praw i obowiązków wiernych Kościoła katolickiego. Ta najsurowsza z kar w znaczący sposób wpływa na pozycję prawną wiernego w Kościele. Ekskomunikowany zostaje pozbawiony wielu praw, a jego obowiązki w znacznym stopniu zostają zawieszane.

Przedmiotem następnego wystąpienia było *Sędziowskie prawo łaski w procedurze wymierzania kar kościelnych*. Problematykę tę zaprezentowała mgr lic. Monika Lisowiec. Prelegentka rozpoczęła wystąpienie od przedstawienia sędziowskiego prawa łaski na gruncie *Kodeksu Prawa Kanonicznego* z 1917 roku. Następnie, po rozważeniu zasady *Salus animarum* jako podstawy reformy prawa w Kościele, przeszła do omówienia sędziowskiego prawa łaski zawartego w *Kodeksie Prawa Kanonicznego* z 1983 roku. Prawodawca przyznaje w tym względzie szerokie uprawnienia sędziemu. Może on karę odłożyć, odstąpić od jej wymierzenia lub ją złagodzić, jak również warunkowo zawiesić jej wykonanie.

Referat zamykający konferencję wygłosiła mgr lic. Joanna Koronkiewicz. Przedmiotem jej wystąpienia były *Formy zwalniania z kar zastrzeżonych*. Na wstępie prelegentka przybliżyła w ogólności prawo Kościoła do stosowania sankcji karnych oraz zagadnienie zwalniania z kar. Autorka, omawiając zasadniczą część swojego tematu, powołała się na List apostolski *Motu Proprio Sacramentorum sanctitatis tutela* Jana Pawła II. Kary zastrzeżone zostały ustanowione w Kościele ze względu na szczególną ciężkość niektórych przestępstw. Prelegentka zaznaczyła, że formy zwalniania z kar zastrzeżonych są ściśle określone przez prawodawcę.

Konferencję podsumował ks. prof. UKSW dr hab. Marek Saj. Na zakończenie przywołał słowa ks. prof. dr hab. Jerzego Syryjczyka, który twierdził, że normy ogólne, prawo o instytucjach życia konsekrowanego i kanoniczne prawo karne to najtrudniejsze dyscypliny prawa kanonicznego. Ks. prof. UKSW dr hab. Marek Saj zgodził się z tym twierdzeniem, zauważając, że wyjaśnienie zagadnień dotyczących kanonicznego prawa karnego wymaga znajomości innych dziedzin. W szczególności przydatna jest biegłość w normach ogólnych. Prowadzący podziękował uczestnikom konferencji, jednocześnie gratulując publikacji, dzięki której autorzy dołączyli do wąskiej w Polsce grupy osób zajmującej się kanonicznym prawem karnym.

Natalia Smolińska

Zuzanna Maj

Wydział Prawa Kanonicznego UKSW